

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هزری کربن

اسلام در سرزمین ایران

مجلد اول

چشم اندازهای معنوی و فلسفی

شیخ دوازده امامی

ترجمه رضا کوکلن

ویراستار: زینب پودینه آقایی

تهران، ۱۳۹۸

سرشناسه	: کوربن، هانری، ۱۹۰۳ - ۱۹۷۸ م. Corbin, Henry
عنوان و نام پدیدآور	: اسلام در سرزمین ایران: چشم‌اندازهای معنوی و فلسفی / هانری کرین؛ ترجمه رضا کوهکن؛ ویراستار زینب پودینه‌آقایی.
مشخصات نشر	: تهران: موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران، ۱۳۹۴ -
مشخصات ظاهری	: ۶۳۲ ص.
شابک	: ج ۱: ۹۷۸-۰-۶۰۰-۷۰۰-۴۲-۰؛ ج ۲: ۹۷۸-۰-۶۰۰-۷۰۰-۸۹-۵
وضعیت فهرست نویسی	: فاپا
یادداشت	: عنوان اصلی: En Islam iranien: aspects spirituels et philosophiques، ۱۹۷۱.
یادداشت	: ج ۳ و ۴ در یک مجلد (چاپ اول: ۱۳۹۶).
مندرجات	: ج ۱. تشیع دوازده امامی - ج ۲. روزبهان و آیین عشاق - ج ۳. تشیع و تصوف -
موضوع	: اسلام -- ایران
موضوع	: فلسفه -- ایران
شناسه افزوده	: کوهکن، رضا، ۱۳۵۲ - ، مترجم
شناسه افزوده	: پودینه‌آقایی، زینب، ویراستار
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۴ الف ۵/۴ ک ۹۴ / BP ۱۵
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۹۱۶۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۹۰۷۱۷۴

مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران

اسلام در سرزمین ایران

مجلد اول

(چشم‌اندازهای معنوی و فلسفی)

تشیع دوازده امامی

هانری کرین

ترجمه رضا کوهکن

ویراستار: زینب پودینه‌آقایی

ناشر: مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

نوبت چاپ اول: ۱۳۹۴، نوبت چاپ دوم: ۱۳۹۸

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه مؤسسه بوستان کتاب

قیمت: ۸۸۰,۰۰۰ ریال

حق چاپ و نشر محفوظ است.

نشانی: تهران، خیابان نوفل لوشاتو، کوچه شهید آراکلیان، شماره ۴

تلفن: ۶۶۴۰۵۴۴۵؛ نمابر: ۶۶۹۵۳۳۴۲

شابک: ۹۷۸-۰-۶۰۰-۷۰۰-۴۲-۰ ISBN: 978-600-7009-42-0

www.irip.ir

پیشکش بہ

اسٹلا (سازہ، نور دیدہ)، یار ہمراہ

۹	سخنی و سپاسی
۱۳	<i>En Islam iranien</i>
۳۵	شیعه، شعاع شمس امام
۶۳	پیشگفتار مؤلف
۸۷	چکیده دفتر اول

بخش اول: تشیع و ایران

۹۳	فصل اول: دشواری‌های تحقیق
۱۰۳	فصل دوم: عالمی معنوی که باید درک کرد
۱۱۳	فصل سوم: در باب برخی پیش‌داوری‌ها در قبال تشیع
۱۲۵	فصل چهارم: معضلاتی که باید به اتفاق هم بر آنها فائق آییم

بخش دوم: مفهوم تشیع دوازده‌امامی

۱۴۹	فصل اول: عقیده بنیادی امام‌محوری
۱۵۵	فصل دوم: حکمت نبوی و دین ولایی
۱۶۹	فصل سوم: مجموعه تامّ دوازده امام
۱۹۷	فصل چهارم: پارادوکس‌های فراروی اسماعیلیه و امامیه

بخش سوم: جهاد معنوی تشیع

۲۱۵	فصل اول: وضعیت شیعیان اهل معنا
۲۲۷	فصل دوم: امانت الهی انسان
۲۴۹	فصل سوم: گفتگوهای امام اول با کمیل بن زیاد

- ۲۶۱ فصل چهارم: سلسله‌های معنوی غیبی
 ۲۷۳ فصل پنجم: مابازاء جهاد معنوی تشیع و روزآمدی آن

بخش چهارم: پدیدار کتاب آسمانی

- ۲۸۵ فصل اول: کتاب آسمانی و تأویل
 ۲۹۱ فصل دوم: فضاها و چشم‌اندازهای تأویل
 ۳۰۹ فصل سوم: وجدان تاریخی و وجدان عرفانی
 ۳۲۱ فصل چهارم: تاریخی ساختن یا درونی ساختن
 فصل پنجم: فهم و تفسیر معنوی و اشکال زمانمندی مطابق نظر سمنانی و
 ۳۴۵ قاضی سعید قمی

بخش پنجم: باطن‌گرایی و تأویل

- ۳۶۱ فصل اول: سرّ ائمه و مراتب چهارگانه باطن
 ۳۷۷ فصل دوم: تنزلات کتاب آسمانی
 ۳۹۳ فصل سوم: تأویل قرآن

بخش ششم: نبوت و امامت

- ۴۰۵ فصل اول: ضرورت پیامبران و امامان
 ۴۲۵ فصل دوم: طبقات پیامبران و ولایت
 ۴۴۵ فصل سوم: میراث نبوی و امامت
 ۴۵۹ فصل چهارم: علم به ارث‌رسیده از پیامبران
 ۴۷۱ فصل پنجم: دایره نبوت و دایره ولایت

بخش هفتم: معنای امام برای معنویت شیعی

- ۴۹۱ فصل اول: تشیع به منزله دین ولایت، راهبر به معرفت نفس
 ۵۱۵ فصل دوم: امام به مثابه هادی و قطب
 ۵۲۵ فصل سوم: امام به منزله اعراف
 ۵۳۹ فصل چهارم: امام به مثابه شهید خدا و شاهد
 ۵۵۱ واژه‌نامه لاتینی - فارسی
 ۵۶۹ واژه‌نامه فارسی - لاتینی
 ۵۸۹ نمایه جامع

سخنی و سپاسی

مایه خوشوقتی است که بدین طریق یکی از بهترین تحقیقات غربیان در باب تشیع، و بلکه بهترین آنها، با ترجمه از زبان اصلی، در دسترس مخاطبان فارسی‌زبان قرار می‌گیرد. ما امیدواریم که این ترجمه، که با دغدغه دقت و وفاداری به متن و مقصود نویسنده، و نیز گویایی در زبان مقصد به انجام رسیده است، بتواند تصویری روشن - در حده مقدمات معرفتی و روشی - از دیدگاه کربن در باب تشیع دوازده‌امامی در اختیار مخاطبان قرار دهد.

هر کس که تبیینی از یک مذهب عرضه می‌کند، باز - نمودی از حقیقت را می‌نمایاند؛ و به هر میزان که خود به حقیقت باور داشته باشد و بدان نزدیک باشد، تبیین وی واقعی‌تر خواهد بود. کربن به اینکه تشیع حقیقی است، باور دارد. و حقیقتی که در اینجا مطرح است جامع و دربرگیرنده ظاهر و باطن است و با نجات انسان و رستگاری وی مرتبط است؛ انسانی که با مرگ تمام نمی‌شود بلکه از نشئه‌ای به نشئه‌ای دیگر منتقل می‌شود. به این ترتیب است که کربن تشیع را در بطن مطالعات تطبیقی با انواع گنوس/عرفان، و از جمله گرایش‌های عرفانی یهودی و مسیحی، می‌نشانده؛ و در این میان به علو تشیع اعتقاد دارد. خواننده، خود، با مطالعه این کتاب به وجوه مختلف این امر پی خواهد برد.

نوشته کربن در کلیت خویش اساساً هم‌گویاست و هم‌منسجم؛ و نیز بخشی از آن بخشی دیگر را شرح می‌کند. بر این اساس، به ندرت توضیحی به متن افزوده‌ایم. در مواردی معدود، لازم دانسته‌ایم که اصطلاحی غریب را، که عموماً مربوط به حوزه‌های دیگر غیر از تشیع بوده است، در زیرنویس توضیح

دهیم. و در مواردی نادر نیز کلمه یا کلماتی جهت وضوح بیشتر در بطن متن افزوده‌ایم. در هر حال، افزوده‌های نادر ما از متن اصلی، متمایز و داخل [] آمده است.

نقد (و البته شرح) اندیشه هانری کربن وادی دیگری است که اگر چه ضروری است، ولیکن تعجیل در آن پسندیده نیست. وانگهی، مقدمه ضروری نقد، شناخت یک اندیشه به درستی و از راه مناسب است. از آنجا که بهترین معرف کربن، آثار وی است، عرضه مناسب ترجمه آثار به شناخت بهتر وی در ایران یاری خواهد رساند. ما امیدواریم که نقشی هر چند اندک در این مسیر ایفا کرده باشیم. در اکثر موارد، شماره آیات قرآنی مذکور توسط کربن با شماره آیات قرآنی که هم‌اکنون در ایران متداول است (قرآن مدون چاپ مصر) نمی‌خواند؛ کربن، خود، سبب آن را ذکر کرده است (نک: ص. ۱۷۶، یادداشت ۱). ما شماره تمام آیات مذکور در این مجلد را با شماره‌گذاری چاپی که اکنون در ایران فراگیر است تطبیق داده‌ایم و به آن تبدیل کرده‌ایم.

از آنجا که کربن، به عنوان یک فیلسوف و اندیشمند، در ترجمه فرانسوی آیات قرآن، هیچ یک از ترجمه‌های فرانسوی موجود در عصر خویش را معیار قرار نداده، و رأساً آن آیات را ترجمه کرده است، ضروری است در ترجمه فارسی نیز همین روش به کار گرفته شود. بدین روی، چون ترجمه‌های وی، فنی و واجد دقتی است که گاه در هیچ یک از ترجمه‌های متعدد قرآن نظیری برای آن نمی‌توان یافت، ما ترجمه‌های وی را مستقیماً به فارسی برگردانده‌ایم. وانگهی، همین رویه را در ترجمه‌های وی از احادیث و ادعیه پیش گرفته‌ایم. در کل این موارد، عموماً به نقل عبارت عربی آیه، حدیث یا دعا پرداخته‌ایم و سپس ترجمه فارسی آن را با توجه به ترجمه فرانسوی آن آورده‌ایم.

در ترجمه فارسی این مجلد، در مواردی معدود، بالضروره، نشانه‌های (ص)، «ع» و «س» را به تناسب، در جهت تکریم پیامبر، امامان شیعی، دخت رسول و ... بعد از نام آنان افزوده‌ایم، در حالی که در متن فرانسوی (که چون یک پژوهش دانشگاهی غربی و نه یک کار تبلیغی است) چنین نشانه‌هایی موجود نبوده است. وانگهی نشان «م» در عبارتی نظیر «گمیستوس پلتون (م). بین

۱۴۵۰ و ۱۴۶۴)، نشان اختصاری سال مرگ است.

شاهد نوعی اقبال به آثار این اندیشمند حکمت‌پژوه و شیعه‌پژوه در ایران هستیم. طرح ترجمه فارسی این اثر عظیم چهار جلدی با عنوان *En Islam iranien* از همان بدو تألیف آن (۱۳۵۰/۱۹۷۱) مد نظر محققان ایرانی قرار گرفت. با این حال تقدیر چنان بود که درست چهل سال پس از تألیف آن، در سال ۱۳۹۰، ترجمه فارسی مجلد دوم آن را به چاپ برسانیم. مایه خرسندی است که در ادامه، دو مجلد یکم و سوم این اثر نیز ترجمه شد. نسخی از مجلد سوم هنوز در بازار کتاب موجود است، اما مجلدات اول و دوم، نایاب شده اند؛ همین امر، تجدید چاپ این دو مجلد را ضروری کرد.

همکار گرامی، دکتر محمود یوسف ثانی، کل متن را بازخوانی نمودند و تصحیحاتی گرانبها پیشنهاد کردند که در بهبود اثر بسیار مؤثر بود. همکار بزرگوار، دکتر بابک عالیخانی، نیمی از ترجمه را بازخوانی کرده‌اند و نکات ارزشمندی گوشزد نموده‌اند. کمال سپاس را از این دو استاد گرانقدر داریم. همچنین سپاس بسیار داریم از دوستان ارجمند، فرزاد فرشید و عبدالله یوسفی که متن را با دقت تمام خواندند و اصلاحاتی گرانقدر پیشنهاد دادند. با این حال، مسؤولیت خطاهایی که در متن درغلتیده و احياناً همچنان در آن باقی مانده است، به یقین بر عهده ما، مترجمان، می‌باشد. و سرانجام از سرکار خانم معصومه قاسمی، که به نحو احسن کار صفحه‌بندی این اثر را به انجام رساندند بسیار تشکر می‌کنیم.

آغاز ترجمه مجلد اول، مرهون ترغیب و تشویق استاذ دکتر غلامرضا اعوانی، رئیس وقت مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران است، و البته پایان این کار در زمان ریاست حجة الاسلام دکتر عبدالحسین خسروپناه محقق گشت. از هر دوی این بزرگواران و نیز از خانم دکتر شهین اعوانی، معاون پژوهشی وقت مؤسسه، کمال سپاس را داریم.

پذیرای آراء سازنده خوانندگان دانشمند و نقاد هستیم. باشد که با اکسیر نقد، این سیم زر شود.